

hoogheemraadschap
**Hollands
Noorderkwartier**

Dhr. Dickhoff
Groen, Water en Land

Dhr. Avis
50PLUS

Datum
29-01-2020

Uw kenmerk
-

Contactpersoon
M. Bouw

Registratienummer
20.0013609

Telefoonnummer
+72 5827898

Onderwerp
Beantwoording schriftelijke vragen
verspreiden legionella door RWZI

Geachte heer Dickhoff en heer Avis,

Op 14 en 16 januari jongstleden stelde u het college van dijkgraaf en hoogheemraden schriftelijke vragen over de mogelijke verspreiding van legionella via de lucht bij rioolwaterzuiveringsinstallaties (20.0008595 en 20.0008741). Met deze brief voorzien wij in de beantwoording van uw vragen. Omdat het vragen over hetzelfde onderwerp betreft, hebben wij de vragen samengevoegd voor onze beantwoording. Hieronder vindt u eerst een korte algemene beschouwing en vervolgens de antwoorden op de vragen.

Met vriendelijke groet,

namens het college van dijkgraaf en hoogheemraden,

de secretaris,

de dijkgraaf,

M.J. Kuipers

drs. L.H.M. Kohsiek

Algemene beschouwing

RIVM-rapport

Op de website van het RIVM zijn twee rapporten gepubliceerd. Het eerste rapport gaat over een patiëntonderzoek, waarin de relatie tussen legionellabesmetting en aanwezige afvalwaterzuiveringsinstallaties (awzi's: rwzi's van waterschappen en industriële rwzi's) in kaart is gebracht. Hiervoor is een model gebruikt om inzichtelijk te krijgen hoe ver eventueel besmette aerosolen zich vanuit de bron kunnen verspreiden. In het duidingsrapport van het RIVM (tweede rapport) worden aanbevelingen gedaan voor verder onderzoek en maatregelen die getroffen kunnen worden.

Acties HHNK

In ons beheergebied zijn de besmettingsrisico's verwaarloosbaar klein. Alleen bij het verwerken van warme stromen afvalwater spreekt men van een verhoogde kans op verspreiding van legionella. Wij verwerken op slechts één van onze vijftien zuiveringen warm afvalwater. Dat gebeurt op de rwzi Beverwijk in de zogenaamde Sharon-installatie (stikstofverwijdering). Dit is een afgedekte installatie uitgerust met een gaswasser. Hier gelden sinds jaar en dag strenge maatregelen.

HHNK is al langere tijd actief op dit dossier. Na de eerste berichtgeving (2018) over de risico van legionella op rwzi's hebben twee technologen zitting genomen in de begeleidingscommissie 'Community of Practice legionella in rwzi's'. Na de eerste berichtgeving zijn meteen strenge maatregelen ingevoerd. Het dragen van beschermingsmaskers is vereist. Naar aanleiding van het eerste rapport in 2019 is HHNK gaan monitoren en meten en zijn de eisen van het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen aangescherpt. In 2019 heeft HHNK de ontwikkelingen op het legionelladossier in de tweede concernrapportage samengevat. Met het uitbrengen van het RIVM-duidingsrapport is HHNK de werkgroep 'legionella' gestart, deze groep buigt zich over de nieuwe ontwikkelingen.

Antwoorden op de vragen van de fractie Groen, Water en Land:

1. Heeft de RIVM ook onderzoek gedaan naar installaties van HHNK? Zo ja, wat was de conclusie van het RIVM?

De waterschappen zijn via STOWA betrokken bij dit onderzoek van het RIVM. HHNK heeft als één van de deelnemende waterschappen meegedaan aan het eerste onderzoek van het RIVM.

2. Was/is HHNK bekend met de mogelijke verspreiden van legionella via de lucht (nabij waterzuiveringsinstallaties)? Zo ja, welke maatregelen heeft HHNK genomen om het verspreiden van legionella via de lucht tegen te gaan?

Ja, HHNK is bekend met de mogelijk verspreiding van legionella via de lucht. De Sharon is daarom een afgedekte installatie en uitgerust met een gaswasser. Deze gaswasser zuivert de uitgaande lucht. Er zijn meerdere metingen uitgevoerd, deze worden nu geanalyseerd om te kijken of deze maatregel afdoende is.

3. Doet HHNK zelfstandig onderzoek naar verspreiding van legionella via de lucht nabij waterzuiveringsinstallatie van HHNK? Zo neen, waarom niet? Zo ja, welke maatregelen heeft het HHNK gedaan om het verspreiden tegen te gaan?

Sinds vorig jaar voeren we metingen uit bij de Sharon-installatie. Tevens doen we mee aan onderzoeksvragen vanuit het RIVM of de STOWA. Daarnaast worden periodiek metingen verricht naar de aanwezigheid van legionella in sanitaire systemen van HHNK.

Antwoorden op de vragen van de fractie 50PLUS:

4. Bent u bekend met het artikel RIVM: "Waterzuiveringsinstallatie verspreidt mogelijk legionella (via de lucht)", gepubliceerd op nu.nl d.d. 14 januari 2020?

Ja, HHNK is bekend met het artikel van het RIVM van d.d. 14 januari 2020.

5. Kunt u een reactie geven op beide onderzoeken van het RIVM?

We vinden het jammer dat het bericht van het RIVM naar buiten is gebracht, zonder vooraf contact te hebben gehad met de waterschappen. Dit doet echter niets af aan het feit dat we het onderzoek serieus nemen en zo veilig mogelijk willen werken. We beperken standaard de risico's voor personeel, omwonenden en buitenfirma's tot een minimum. Op basis van de huidige kennis gaan we nogmaals de risico's op de rwzi's onderzoeken.

6. Bent u bereid de aanbevelingen en beleidsadviezen van het RIVM over te nemen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Wij zijn zeker bereid om maatregelen te treffen waar dit het risico op legionella kan verkleinen. Dit doen we op basis van goede argumenten. Er is een werkgroep die met de nieuwste inzichten een risicoanalyse doet op al onze rwzi's. Op basis hiervan maken we een plan van aanpak voor eventuele extra monitoring en maatregelen.

7. Bent u van mening dat op dit moment al voldoende maatregelen worden genomen ter voorkoming van legionellabesmetting en -verspreiding door afvalwaterzuiveringsinstallaties? Kunt u uw antwoord toelichten?

Op basis van de huidige kennis hebben wij verscheidene maatregelen getroffen. Deze maatregelen bestaan uit periodieke metingen en het verplicht dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen bij het werken met de Sharon, door zowel eigen personeel als medewerkers van buitenfirma's. Ook worden deze beschermingsmiddelen gebruikt wanneer gesproeid (denk aan bandfilters, zeefbandpers, fijnzeef etc.) en verneveld (schoonspuiten van installatie onderdelen) wordt. Er zijn geen gevallen bekend waarbij medewerkers of omwonenden besmet zijn geraakt met legionella na een bezoek aan de rwzi.

8. Bent u van mening dat op dit moment voldoende inspectie plaatsvindt ter handhaving van bestaande maatregelen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Ja, wij zijn van mening dat wij voldoende doen om bestaande maatregelen te handhaven.

9. Volgens één van de rapporten zijn in 81 van 776 afvalwaterzuiveringsinstallaties de omstandigheden soms "gunstig" voor de ontwikkeling van legionella; lopen medewerkers van afvalwaterzuiveringsinstallaties een verhoogd risico op legionellabesmetting?

In ons verzorgingsgebied zijn de besmettingsrisico's verwaarloosbaar. Alleen bij het verwerken van warme stromen afvalwater is er een verhoogde kans. Slechts op één onze vijftien zuiveringen werken wij met warm afvalwater. Dat gebeurt op de rwzi Beverwijk in de zogenaamde Sharon-installatie (stikstofverwijdering). De installatieonderdelen die mogelijk voor verspreiding van de bacterie zouden kunnen zorgen, zijn zorgvuldig afgesloten en de lucht in de ruimte wordt schoongemaakt. Voor eigen en ingehuurd personeel gelden strenge regels. Persoonlijke beschermingsmiddelen zijn verplicht bij het werken met de Sharon. Dat geldt ook voor waar wordt gesproeid en verneveld wordt.

10. Zo ja, wordt dit een aandachtspunt voor de arbeidsinspectie?

Wij hebben niet direct invloed op de aangevoerde aandachtspunten voor de arbeidsinspectie. De genoemde voorschriften zijn vastgelegd in de [ARBO catalogus Biologische Agentia](#). Wij volgen de geldende Arbo catalogus. Legionella wordt niet specifiek genoemd in de Arbo

catalogus. HHNK gaat het A&O fonds benaderen met de vraag wanneer dit wordt aangepast. Los van de catalogus is het belangrijk dat medewerkers elkaar aanspreken op het dragen van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen.

11. Welke overige maatregelen gaat u concreet nemen om het risico op legionellabesmetting te verminderen?

Zie antwoord bij vraag drie.

12. Bent u bereid in te zetten op een structurele verbetering van informatievoorziening over het voorkomen van legionellabesmetting, zowel richting burgers, richting afvalwaterzuiveringsbedrijven en richting medeoverheden?

Om in te spelen op eventuele vragen van journalisten en bezorgde burgers, is op de website een [bericht](#) over de situatie bij HHNK geplaatst. Aansluitend is een bericht op facebook geplaatst dat verwijst naar de website. Er is een mail rondgestuurd aan alle medewerkers en er is een bericht op intranet voor de gehele organisatie geplaatst. Er is een mail verzonden aan een aantal buitenfirma's die werkzaamheden uitvoeren aan de Sharon of te maken hebben met sproeien en vernevelen. In deze berichten is aangegeven welke maatregelen HHNK treft om de risico's op verspreiding van de bacterie te voorkomen en aangeven welke persoonlijke beschermingsmiddelen verplicht zijn. Vragen worden door het klantcontactcentrum doorgezet naar specialisten van de afdeling Waterketen.

13. Zijn D&H voornemens om de aanbevelingen t.a.v. gebruik van UV-straling of overkapping ter voorkoming van verneveling en risico op legionella over te nemen, dan wel dwingend op te leggen? Zo nee waarom niet? Zo ja op welke termijn?

Alle waterschappen die dit betreft zijn reeds geruime tijd op de hoogte gesteld en hebben maatregelen getroffen om besmettingen te voorkomen. De installaties voor de behandeling van de desbetreffende deelstromen zijn afgedekt; de installaties worden periodiek gecontroleerd op de aanwezigheid van legionella en waterschappen zijn gewezen op het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen bij werkzaamheden in of om de warm deelstroomprocessen.